

warzyszeń wietnamskich działających w Warszawie i przedsiębiorcy wietnamscy z naszego kraju. Było to pierwsze spotkanie tego typu. Omawiano stosunki wietnamsko-polskie, szczególnie gospodarcze (ambasador SRW), społeczność wietnamską w Polsce (dr Teresa Halik) i różne problemy związane z tą współpracą.

Październik

W ISP PAN w Warszawie odbył się przewód habilitacyjny dra **Waldemara Dziaka**. Podstawą była jego książka: *Kim Ir Sen – dzieło i polityczne wizje* (ISP PAN 2000).

Oprac. Redakcja

(Prosimy organizatorów imprez zasługujących na omówienie w tej rubryce o przesyłanie zwięzłych informacji o nich do Redakcji)

KRONIKA ŻYCIA NAUKOWEGO

Ryszard Zalski

KONFERENCJA KOREANISTÓW W BONN

W pierwszych dniach grudnia 2000 r. odbyły się w Bonn warsztaty nt. *Badania koreanistyczne w naukach społecznych w Niemczech: refleksje, rozwój oraz perspektywy*. Uczestniczyli w nich także specjaliści zajmujący się innymi państwami regionu.

Pierwszego dnia konferencji zajmowano się pięcioma dziedzinami: 1) procesy polityczne w Korei Południowej, 2) gospodarka Korei Południowej, 3) Korea w kontekście międzynarodowym oraz globalnym, 4) Korea Południowa z perspektywy porównawczej, 5) Korea z perspektywy geograficznej. Drugi dzień poświęcono próbie uchwycenia najważniejszych problemów i utrudnień w pracy koreanistów niemieckich, określenia aktualnego stanu badań oraz zaproponowania odpowiednich zmian.

Część referatów była owocem wyjazdów badawczych do Republiki Korei. Aby dać czytelnikowi pewien obraz tej konferencji przedstawimy dwa referaty wygłoszone w ramach sesji trzeciej, poświęconej Korei w kontekście międzynarodowym i globalnym.

Warto jednak zacząć od omówienia wyników ankiety przeprowadzonej wśród koreanistów niemieckich, a ilustrującej charakter i tematykę prowadzonych przez nich badań. Dodać przy tym trzeba, że Niemcy są głównym ośrodkiem badań Korei w Europie.

Ankiety rozesłano pod koniec 2000 r. do 49 osób, z których odpowiedziało 40. Ich średni wiek wynosił 43,5 lata, wśród nich było 33 mężczyzn. 62% publikowało na temat Korei Południowej, 17% na temat Korei Północnej, 21% – o problemach całego Półwyspu Koreańskiego (wliczając prace historyczne). 37% ko-

reanistów zajmowało się naukami politycznymi, 20% sprawami gospodarczymi, 11% polityką i teorią gospodarczą (ekonomią polityczną), 11% geografiami, a 20% innymi tematami.

Jak widać, w porównaniu z Polską występuje zasadnicza różnica: tam dominują politologia i ekonomia, czyli prowadzi się badania i analizy bezpośrednio służące polityce i gospodarce Niemiec, podczas gdy w Polsce, gdzie oczywiście koreanistyka jest dużo słabsza – wciąż dominują studia filologiczne. Dodajmy, że językiem koreańskim władało 70% ankietowanych. 36% osób zajmujących się Koreą było absolwentami nauk politycznych, 21% nauk ekonomicznych, 13% koreanistyki, 9% geografii oraz socjologii i 6% sinologii (gdzie zazwyczaj koreański jest językiem dodatkowym, do wyboru).

W polskim systemie szkolnictwa wyższego w istocie politolog, czy ekonomista ma nikłe szanse uzyskania profesjonalnego przygotowania w sprawach jakiegokolwiek regionu poza atlantyckim, wraz z nauką języka.

Wspomnieć można, że co druga osoba uczestniczyła we wspólnych projektach z naukowcami z zagranicy (głównie z Republiki Korei), zaś w projektach krajowych z innymi ośrodkami – co piąta. 42,5% osób zawodowo zajmujących się Koreą było pracownikami naukowymi, z czego 22,5% pracowało na stanowisku profesora, 10% doktora, 7,5% asystenta szkoły wyższej, 17,5% – inne. Jak widać, poza naukowcami z uczelni istnieje tam liczna grupa analityków i ekspertów pracujących w innego typu instytucjach.

Ponad jedna trzecia naukowców zajmujących się Koreą należała do stowarzyszeń koreanistycznych, których łącznie było 22. Główne trudności w uprawianiu badań nad Koreą w zakresie nauk społecznych w Niemczech stanowiły, zdaniem respondentów: brak odpowiedniej reprezentacji nowoczesnych badań koreanistycznych, wąska baza, brak stanowisk do zatrudnienia osób zajmujących się naukami społecznymi, marginalne traktowanie zagadnień dotyczących Korei na uczelniach.

Jednym z najciekawszych był referat Thomasa Kalinowskiego oparty na jego pracy doktorskiej pod tytułem: *Dopasowanie strukturalne MFW w Korei na tle napięć pomiędzy państwem rozwijającym się a reformami rynkowymi* (napisanej w Otto-Suhr Institut na Wolnym Uniwersytecie w Berlinie). Zainteresowania autora obejmują okres 1997–2000 r.

Kalinowski przedstawił zagadnienia związane z Międzynarodowym Funduszem Walutowym. Jego zdaniem wpływ tej instytucji na decyzje władz koreańskich jest przez nie często przejawiany, co służy usprawiedliwieniu niepopularnych posunięć jako rzekomo „wymuszanych” przez wszechwładny MFW. W swojej pracy autor przedstawił tezę, że wpływ Funduszu na reformy strukturalne w Korei realnie był dość ograniczony. Co więcej, mimo pewnej poprawy, zasadnicze elementy koreańskiego modelu rozwoju po ostatnim kryzysie finansowym zmieniły się w niewielkim stopniu. Sytuację w Korei, której władze zmuszone były lawirować po-

między istniejącymi uwarunkowaniami historycznymi i gospodarczymi a żądaniami MFW, Kalinowski przeanalizował dzieląc program Funduszu na trzy części: a) reformy rynkowe, b) otwarcie na rynki światowe, c) liberalizację rynku pracy.

a) Reformy rynkowe ukierunkowane były na ograniczenie wpływu państwa na gospodarkę. Autor twierdzi, że wbrew wyobrażeniom MFW samo stworzenie warunków dla rozwoju sił rynkowych nie musi powodować wcale ich realnego pojawienia się. Sytuacja po kryzysie finansowym nie pozwala na wycofanie się państwa z rynku. Autor zwraca uwagę na problem upadku wielkich przedsiębiorstw podtrzymywanych sztucznie (*too big to fail*), związanych do pewnego stopnia z tzw. „kapitalizmem kolesiów” (*crony capitalism*). Dotychczasowe reformy inicjowało państwo i nie wiadomo wcale, czy rolę tę przejmie rynek. Proponowane przez Kalinowskiego rozwiązanie – to silniejsza integracja Korei z rynkami światowymi.

b) Na ile poszerzyło się otwarcie Republiki Korei na rynki światowe? Gospodarkę koreańską cechowała asymetryczna integracja z rynkami światowymi. Zorientowanemu na eksport rozwojowi towarzyszył wyraźny protekcjonizm – przy czym w znacznie większym stopniu dotyczyło to rynku kapitałowego niż rynku towarów. Obecnie właśnie na rynku kapitałowym widoczne są największe zmiany. Kalinowski zauważa, że handel zagraniczny skoncentrował się w niewielu koncernach, a dotyczy ograniczonej liczby krajów i produktów. W rezultacie korzyści z integracji z międzynarodowymi rynkami odnosi niewiele przedsiębiorstw (i tak na Hyundai przypada 1/3 eksportu Korei) zaś na otwarciu giełdy na inwestorów zagranicznych skorzystały jedynie najbardziej dochodowe firmy, jak Samsung Electronics.

c) Liberalizacja rynku pracy i próby zmniejszania napięć między państwem a pracownikami. Mimo zmian integracja z rynkami światowymi przebiega głównie w dziedzinach korzystnych dla czeboli, takich jak eksport i otwarcie giełdy. Reformy na rynku pracy przyniosły korzyści w pierwszym rzędzie przedsiębiorstwom. Udział obcokrajowców w koreańskich przedsiębiorstwach jest praktycznie nieograniczony (za sprawą bezpośrednich inwestycji). W rezultacie coraz więcej firm przechodzi w ręce partnerów zagranicznych. Dotyczy to jednak niewielkiego, najbardziej dochodowego, wycinka gospodarki. Można więc stwierdzić, że integracja Korei z rynkami międzynarodowymi przebiega wybiórczo.

W podsumowaniu autor stwierdził, że mimo pewnych zmian, zasadnicze elementy koreańskiego rozwoju zostały w znacznej mierze utrzymane. Dotyczy to asymetrycznej integracji z rynkami światowymi, systemu czeboli oraz działań wbrew interesom pracowniczym. Wpływy państwa w gospodarce pozostały nienaruszone, a czebole potrafiły wykorzystać wprowadzane reformy dla swoich korzyści. Zainspirowane przez MFW reformy nie powiodły się w Korei – zdaniem autora – z dwóch powodów: po pierwsze, uwarunkowań uformowanych w trakcie rozwoju Korei, i po drugie, ze względu na społeczne konsekwencje kryzysu.

W trakcie dyskusji prowadzonej po referacie zwracano jednak uwagę, że sam fakt publicznego uznania, iż problemy takie istnieją i zajęcia się nimi przez państwo – są już dużym sukcesem, a trzy lata – to za mało czasu na wprowadzenie zmian strukturalnych w gospodarce.

Inny z bardzo ciekawych referatów nosił tytuł: *Polityka nieproliferaacji administracji Clintona w konflikcie z północnokoreańskim programem zbrojeń atomowych, 1993-1995: przykład myślenia nad polityką zagraniczną*. Jego autor, Thomas Harnisch, jest pracownikiem naukowym w katedrze Stosunków Międzynarodowych i Polityki Zagranicznej Uniwersytetu w Trewirze. Ze względu na przedstawienie bardzo wyczerpującego i dokładnego opisu wydarzeń w dostępnej publikacji, autor przedstawił w wygłaszanym referacie jedynie najważniejsze tezy.

Autor starał się wyjaśnić zmiany postawy administracji Clintona wobec KRLD przed i po kryzysie, który miał miejsce latem 1994 r. Zakończyło go zaś podpisanie 21 września 1994 r. w Genewie *Umowy Ramowej między rządami Stanów Zjednoczonych i Koreańskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej*. Krótkoterminowo przewidywała ona zamrożenie północnokoreańskiego programu nuklearnego, a w dalszej perspektywie – całkowity demontaż istniejących urządzeń nuklearnych i zastąpienie ich nowoczesnymi, zapobiegającymi proliferacji, reaktorami na lekką wodę.

W punkcie szczytowym sporu, w czerwcu 1994 r., istniało wręcz ryzyko wybuchu konfliktu z udziałem broni nuklearnej. Ponadto wystąpienie Korei Północnej w marcu 1993 r. z *Umowy o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej* stawiało pod znakiem zapytania przyszłość międzynarodowego porządku w tej dziedzinie.

Przed kryzysem podstawowym celem amerykańskiej polityki wobec Korei Północnej było zapobieżenie wejściu KRLD w posiadanie broni atomowej. Po kryzysie, celem stało się przede wszystkim zamrożenie północnokoreańskiego programu nuklearnego. Harnisch krok po kroku przedstawił kolejne wydarzenia i przyczyny podejmowanych decyzji, bardzo dokładnie wyjaśniając i uzasadniając zmianę polityki nieproliferaacji administracji Clintona wobec Korei Północnej. W pracy swej Harnisch odwoływał się do modelu percepcji Alexandra Georgea (oraz Ole Holstiego i Stephena Walkera). Bada on politykę zagraniczną na poziomie decydenta. Wprowadza to w kryteria i definicje rozważań nad polityką zagraniczną. Niewątpliwym atutem jego publikacji są dogłębne i rzeczowe badania materiałów źródłowych.

Większość uczestników spotkania zgodnie stwierdziła, że nawet jak na warunki niemieckie, gdzie konferencji tego typu jest dużo (i są na wysokim poziomie), warsztaty te wyróżniały się ciekawą i różnorodną tematyką.

NOWE KSIĄZKI

Wykaz publikacji dotyczących strefy Azji i Pacyfiku wydanych w Polsce w 2000 roku (oraz w latach 1998–1999, które nie zostały uwzględnione we wcześniejszych edycjach Rocznika)

Encyklopedie, informatory, albumy

- Azja*, Opress, Kraków, s. 639 (*Encyklopedia Geograficzna Świata*; t. 6).
- Cheneviere Alain, *Piękno Pacyfiku*, Penta, Warszawa, 1999, s. 125.
- Childress David Hatcher, *Zaginione miasta Lemurii i wysp Pacyfiku*, Amber, Warszawa, s. 399.
- Cornwel-Smith Philip, *Tajlandia*, Wiedza i Życie, Warszawa, 1999, s. 500.
- Hanna Nick, *Singapur i Malezja*, Warszawa, Wiedza i Życie, s. 192.
- Kontynenty i państwa: Australazja, Antarktyka*, Fogra, Grupa Wydawnicza Bertelsmann, Kraków, Warszawa, s. 367.
- Korban Roman, *Witajcie w Australii: rys historyczny o kraju XXVII Olimpiady*, Warszawa, s. 57.
- Mundell Meg, *Sydney*, Pascal, Bielsko Biała, s. 256.
- Smith Roff Martin, *Australia: kraina pełna tajemnic*, G+J RBA, Warszawa, s. 304.

Historia, polityka, gospodarka

Bożyk Stanisław, *Parlament federalny Australii*, Warszawa, Wyd. Sejmowe: KS, Warszawa, 1999, s. 51.

Dmochowski Tadeusz, *Mandżuria i Przyamurze w okresie zmięchu dawnych potęg: (koniec XIX w.–1917)*, Wyd. Adam Marszałek, Toruń, s. 261.

Dziak Waldemar Jan, *Kim Ir Sen: dzieło polityczne i wizje*, ISP PAN, Warszawa, s. 435.

Fuchida Mitsuo, Okumiya Masatake, *Midway: bitwa, która przesądziła o losie Japonii. Historia Japońskiej Marynarki Wojennej*, „Finna”, Gdańsk, s. 281.

Giliński Bohdan, *Rządzenie i zarządzanie w Japonii*, Wydawnictwo WSZiM, Warszawa, 1999, s. 85.

Hampden-Turner Charles, *Siedem struktur kapitalizmu: USA, Japonia, Niemcy, Francja, Wielka Brytania, Holandia*, „ABC”: Oficyna Ekonomiczna Oddział Polskich Wydawnictw Profesjonalnych, Kraków, s. 357.

Hawthorn, Geoffrey, *Azja i rejon Pacyfiku*, Prószyński i S-ka, Warszawa, s. 57.

Kalmus Marek, *Tybet: legenda i rzeczywistość*, Świat Książki, Warszawa, s. 239.

Lehnert Tomek, *Oszuści w szatach: kulisy niedawnej chińsko-tybetańskiej intrygi w linii Karma Kagyu buddyzmu Diamentowej Drogi*, Czerwony Słoń, Gdańsk, 1999, s. 379.

Le Sueur Alec, *Hotel na dachu świata – pięć lat w Tybecie*, Wyd. Dolnośląskie, Wrocław, 1999, s. 247.

Łoziński Krzysztof, *Piekło środka: Chiny a prawa człowieka*, Wyd. Gdańskie, Gdańsk, s. 116.

Mao Zedong, *Belladona*, Warszawa, s. 159.

Moser Don, *Chiny, Birma, Indie*, Amber, Warszawa, s. 208.

Ostaszewski Piotr, *Wietnam: najdłuższy konflikt powojennego świata 1945–1975*, DiG, Warszawa, s. 644.

Pożar na Wschodzie: narodziny azjatyckiej potęgi militarnej i drugi wiek nuklearny, Politeja, Świat Książki, Warszawa, s. 162.

Smith Roff Martin, *Australia: kraina pełna tajemnic*, G+J RBA, Warszawa, s. 304.

Starożytne Chiny: cywilizacja chińska od zarania dziejów do czasów dynastii Tang, Ars Polonia, Warszawa, s. 292.

Tybet: stare duchy, nowe duchy, Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Warszawa, s. 447.

Zarys dziejów Afryki i Azji: historia konfliktów 1869–2000, Książka i Wiedza, Warszawa, s. 659.

Zbigniewski Andrzej R., *Nowa Gwinea 1944–45*, AJ-Prass, Gdynia, s. 100.

Zbigniewski Andrzej R., *Australia 1942–1945*, Militaria, 1999, Warszawa, s. 89.

Filozofia, kultura, sztuka, społeczeństwo, religia

Aitken Robert, *Wchodząc na ścieżkę zen*, Vegan, Lublin, s. 184.

Allan Tony, *Mity Chin: kraina smoka*, Amber, Warszawa, s. 143.

Bstan-'Dzin-Rgja-Mc'Ö (Dalajlama XIV), *Siła buddyzmu*, Jacek Santorski&CO, Warszawa, 1998, s. 182.

Bstan-'Dzin-Rgja-Mc'Ö (Dalajlama XIV), *Otwieranie Oka Mądrości*, „EJB”: koed. „TT”, Kraków, 1998, s. 104.

Bstan-'Dzin-Rgja-Mc'Ö (Dalajlama XIV), *Sztuka szczęścia: poradnik życia*, Dom Wydawniczy „Rebis”, Poznań, s. 245.

Bstan-'Dzin-Rgja-Mc'Ö (Dalajlama XIV), *Uzdrowianie z gniewu: moc cierpliwości z buddyjskiego punktu widzenia*, Dom Wydawniczy „Rebis”, Poznań, s. 213.

- Buddyzm i hinduizm w nauczaniu Jana Pawła II*, PAT, Kraków, s. 179.
- Burr Rosemary, *Wróżby dla zakochanych: I-Ching*, Świat Książki, Warszawa, s. 143.
- Carrithers Michael, *Budda*, Prószyński i S-ka, Warszawa, 1999, s. 152.
- Chang Chen-chi, *Buddyjska nauka o całości istnienia: filozofia buddyzmu hui-an*, A, Kraków, 1999, s. 306.
- Chang Hsien-liang, *Zupa z trawy: dziennik z chińskiego gułagu*, Iskry, Warszawa, 1999, s. 246.
- Chang Jung, *Dzikie labędzie: trzy córki Chin*, Albatros, Warszawa, s. 575. (wznowienie)
- Chang Pan-Mei Natasha, *Porzucona żona: dzieje pierwszej chińskiej rozwódki*, Philip Wilson, Warszawa, s. 191.
- Cyklowska-Nowak Mirosława, *Społeczne funkcje szkolnictwa w Japonii i Stanach Zjednoczonych*, Edytor, Poznań-Toruń, s. 264.
- Das Surya, *Przebudzić buddę w sobie: Ośmioraka ścieżka do oświecenia: mądrość Tybetu dla świata Zachodu*, Dom Wydawniczy „Rebis”, Poznań, 1999, s. 466.
- Fromm Erich, *Buddyzm Zen i psychoanaliza*, Dom Wydawniczy „Rebis”, Poznań, s. 244.
- Istota Tao: wprowadzenie w podstawy taoizmu na podstawie oryginału Tao Te Ching oraz nauk wewnętrznych Chuang-tzu*, Dom Wydawniczy „Rebis”, Poznań, s. 186.
- Kaisen Alain, *Mnich wojownik, autobiografia mnicha budoki*, Book & Media, Kraków, s. 143.
- Kasarełło Lidia, *Totemy życia...: chińska literatura poszukiwania korzeni*, Dialog, Warszawa, s. 295.
- Kryg Jacek, *Siła symboli i talizmanów Wschodu*, Dom Wydawniczy „Rebis”, Poznań, s. 202.

- Kwiecień Mieczysław, *Wachman Nee: biografia*, Arka, Cieszyn, 1999, s. 105.
- Lati (rinpocze), *Śmierć, stan pośredni i odrodzenie w buddyzmie tybetańskim*, A, Kraków, 1999, s. 115.
- Levenson Claude B., *Dalajlama: dzieciństwo i młodość*, Prószyński i S-ka, Warszawa, s. 124.
- Lewis Peter, *Tajemna sztuka ninja*, Dom Wydawniczy „Rebis”, Poznań, s. 139.
- Lobsang Rampa T., *Rozdziały życia*, Eldorado, Poznań, s. 224.
- Łabędzka Izabella, *Obrzędowy teatr Dalekiego Wschodu*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Poznań, 1999, s. 267.
- Maćko Krzysztof, *Księga Przemian I Cing*, Arkady, Warszawa, s. 240.
- Murphet Howard, *Sai Baba – wizje wewnętrzne*, Limbus, Bydgoszcz, 1999, s. 258.
- Nauka Buddy*, A, Kraków, 1999, s. 238.
- Niekrasz Lech Zdzisław, *Chopin gra w duszy japońskiej*, Impuls, Kraków, s. 105.
- Ni Hua-Ching, *Siła ruchu: doskonalenie chi*, Dom Wydawniczy „Rebis”, Poznań, 1999, s. 294.
- Norbu Namkhai, *Dzogczen: stan doskonałości samej w sobie*, A, 1998, Kraków, s. 112.
- Parrot Robert, *Tai chi: krok po kroku, bis*, Warszawa, s. 140.
- Revel Jean Francois, *Mnich i filozof*, Biuro Informacji Gospodarczej, Szczecin, s. 308.
- Sheng-yen, *Rozświecenie ciszy: mowy Mistra Szeng-jena z odosobnień czan*, Pracownia Autorska „Domy Polskie”, Warszawa, 1999, s. 262.
- Sheng-yen, *Osiąganie umysłu Buddy*, Pracownia Autorska „Domy Polskie”, Warszawa, 1998, s. 197.

Smolicz, Jerzy Jarosław, *Współkultury Australii*, Oficyna Naukowa, 1999, Warszawa, s. 318.

Szmidt Stanisław, *Święci męczennicy salezjańscy w Chinach*, Poligrafia Salezjańska, Kraków, s. 61.

Tubielewicz Jolanta, *Mężczyźni i kobiety w starożytnej Japonii*, Nozomi, Warszawa, s. 184.

Trzy filary zen, Związek Buddystów Zen „Bodhidharma”, Warszawa, 1999, s. 334.

Yang J. C., *Poradnik ksenofoba – Chińczycy*, Adamantan, Warszawa, 1999, s. 72.

Zieliński Michał, *Człowiek i religie: hinduizm, buddyzm, judaizm, uniwersalizm chiński, chrześcijaństwo, islam*, Astrum, Wrocław, s. 165.

Zieliński Paweł, *Samorealizacja i samowychowanie w zen i metodzie Silvy*, Wyd. WSP, Częstochowa, s. 172.

Język

M. Kunstler, *Języki chińskie, Język mandzurski*, Dialog, Warszawa, s. 189.

Nowak Bogusław, *Słownik znaków japońskich*, Wiedza Powszechna, Warszawa, s. 319.

Majewicz Alfred Franciszek, *O kategoryzacji leksyki japońskiej*, IIEOS, Stęszew, 1999, s. 14.

Rozmówki polsko-chińskie, Data XXI. Donata Trapkowska, 1998, s. 239.

Słownik japońsko-polski: słownictwo podstawowe, Wiedza Powszechna, Warszawa, s. 952.

Zajdler Ewa, *Niechińskie języki Tajwanu*, Dialog, Warszawa, s. 96.

Literatura piękna

Moi bitelsi: wybór dramatów japońskich, Dialog, Warszawa, 1998, s. 206.

Pak Wan-so, *Matczyna droga*, Dialog, Warszawa, 1999, s. 72.

Yi Kang-baek, *Dramaty*, Oficyna Literatów i Dziennikarzy „Pod Wiatr”, Warszawa, 1998, s. 144.

Medycyna

Alagor Krystyna, *Sposoby na długowieczność w medycynie chińskiej*, W. A. Alagor, Radom, s. 130.

Beinfeld Harriet, *Medycyna chińska*, W.A.B, Warszawa, 1999, s. 318.

Maciocia Giovanni, *Diagnoza z języka w medycynie chińskiej*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa, 1999, s. 179.

Mercati Maria, *Tui Na: masaż pobudzający ciało i ducha*, Delta W-Z, Warszawa, 1998, s. 144.

Monte Tom, *Encyklopedia medycyn świata: Wschód i Zachód o zdrowiu ciała*, Limbus, Bydgoszcz, 1999, s. 334

Ni Maoshing, *Tao żywienia*, Wyd. YMAA, Kraków, 1999, s. 226.

Wuillemet Sascha, *Mandala: buddyjska terapia uspokajająca*, Świat Książki, Warszawa, 1999, s. 48.

Varia

Barciszewski Grzegorz, *Okrety lotnicze Japonii*, Militaria, Warszawa, s. 280.

Dywany orientalne, Amber, Warszawa, s. 285.

Hajdasz Mieczysław, *Byłem w Chinach, jadłem w Chinach, czyli kuchnia chińska po polsku*, Moderski i S-ka, Poznań, 1999, s. 86.

Lau Theodora, *Horoskop chiński: jak znaleźć odpowiedniego partnera?*, Diogenes, Warszawa, s. 349.

Stahl Horst, *Bonsai z roślin pokojowych*, Multico, Warszawa, s. 62.

Szymańska Justyna, *Polscy wydawcy przekładów z literatur orientalnych w XX wieku*, Dialog, Warszawa, s. 231.

Tuyen Pham Dinh, *Formy klasyczne origami: azjatycka sztuka układania papieru*, Delta, Warszawa, 1999, s. 79.

Wróbel Zdzisław, *Uczta trzech szczytów: chińskie obyczaje erotyczne*, Bydgoszcz, Wiking, s. 110.

Opracowała: Małgorzata Ławacz

NASI AUTORZY

Marceli Burdelski – absolwent Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych UW, doktorat w roku 1984 na tym samym wydziale, adiunkt w Katedrze Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Gdańskiego, konsultant i b. Doradca Ministra w MSZ RP, adiunkt w ISP PAN, wiceprzewodniczący Towarzystwa Azji i Pacyfiku. Przedmiot badań – stosunki międzynarodowe rejonu Azji Wschodniej (Korea, Chiny, Tajwan). Autor i współautor wielu prac, m.in. *Czy Korea zostanie zjednoczona do końca XX wieku?*, *Republika Chińska na Tajwanie*.

Krzysztof Gawlikowski – absolwent psychologii UW, równolegle studiował sinologię, doktorat z nauk politycznych w 1971 r. (UW). Habilitacja z historii w 1977 r. w IH PAN, gdzie kierował Pracownią Dziejów Azji i Afryki Północnej XIX i XX w. Od grudnia 1981 do 1995 r. przebywał w Europie Zachodniej, wykładając głównie w *Istituto Universitario Orientale* w Neapolu. Obecnie kieruje Zakładem Azji i Pacyfiku – Centrum Badań Azji Wschodniej ISP PAN, prezes Towarzystwa Azji i Pacyfiku. Profesor Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej, wykłada też w Instytucie Socjologii UW i w *Collegium Civitas*. Zajmuje się głównie historią myśli chińskiej, szczególnie myślą klasyczną, a przede wszystkim szkołą strategów. Ważniejsze jego studia z tej dziedziny zostały opublikowane w Chinach. Autor wielu publikacji o Chinach (oraz o Azji Południowo-Wschodniej), m.in. *Chiny wobec Europy; Reformy wojskowe XIX w.* (Wrocław 1979), współautor (razem z J. Needhamem) rozdziałów o chińskiej myśli wojskowej w *Science and Civilization in China*, vol. V, part 6 (Cambridge 1994). W przygotowaniu do druku: *Wojownicy i mandaryni, Wojna w klasycznej myśli chińskiej a tradycje Zachodu* (Wyd. Trio).

Bogdan Góralczyk – absolwent Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych UW oraz Instytutu Neofilologii UW (sinologia). Pracownik Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych (1984–1991). Stypendysta Fulbrighta na Uniwersytecie Kalifornijskim w San Diego (1989–90). W latach 1991–1998 I sekretarz, następnie radca i potem zastępca ambasadora w Ambasadzie RP w Budapeszcie. Od 1998 r. pracownik naukowy Centrum Europejskiego UW. Od listopada 2001 r. szef Gabinetu Politycznego Ministra Spraw Zagranicznych. Publicysta o bardzo dużym dorobku, autor wielu publikacji naukowych i książek. Ostatnio wydał: „Pe-

*kińska Wiosna” 1989. Początki ruchu demokratycznego w Chinach (Warszawa 1999), Węgierski Pakiet (Warszawa 2000, węgierska wersja tej książki znajduje się w druku w wydawnictwie Helikon). Współautor i współredaktor tomu *Transformations of Post-Communist States* (Macmillan, London–New York 2000).*

Zdzisław Góralczyk – absolwent Uniwersytetu Ekonomiki i Handlu Zagranicznego w Pekinie w 1959 r. Doktorat ze stosunków chińsko-amerykańskich w 1979 r. W latach 1959–1972 pracownik handlu zagranicznego (BRH w Rio de Janeiro), następnie Ministerstwa Spraw Zagranicznych (radca ministra i doradca ministra SZ). Czterokrotny pobyt w ambasadzie polskiej w Pekinie na stanowiskach: II i I sekretarza, radcy i radcy-ministra pełnomocnego. W latach 1980–1984 i 1988–1991 pełnił często funkcję charge d'affaires a.i. a w latach 1994–1999 – ambasador PR. Obecnie doradca prezydenta RP, prezes Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Chińskiej i członek Rady Stowarzyszenia Współpracy Polska-Wschód. W lutym br. otrzymał tytuł i medal Honorowego Obywatela Pekinu. Wykłada w Prywatnej Wyższej Szkole Biznesu i Administracji w Warszawie. Autor monografii *Komunistyczna Partia Chin a Stany Zjednoczone* (nagroda PISM III st. w 1981) oraz szeregu innych publikacji nt. stosunków chińsko-amerykańskich, polityki wewnętrznej i zagranicznej ChRL a także stosunków polsko-chińskich.

Edward Haliżak – absolwent Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych UW, doktorat w 1980 r., habilitacja w 1988 r., profesor od 1999 r. Od 1975 r. zatrudniony w Instytucie Stosunków Międzynarodowych WDiNP UW, od 1990 r. jego dyrektor. Zainteresowania badawcze – m.in. relacje polityka-ekonomia oraz studia regionalne. Autor pracy *Stosunki międzynarodowe w regionie Azji i Pacyfiku* (Warszawa 1999) oraz wielu innych studiów.

Bohdan Kikolski – absolwent Uniwersytetu Warszawskiego, doktor nauk ekonomicznych (1955), stażysta w Uniwersytecie Pekińskim (1956-1960). Pracownik m.in. Instytutu Krajów Socjalistycznych PAN, wicekonsul i konsul generalny w Szanghaju i Kantonie, wieloletni pracownik Banku Gospodarstwa Krajowego. Autor m.in. *The problem of population capacity of Hulunpieer – Inner Mongolia* (University of Pennsylvania, 1967), *Zagadnienia modelowe organizacji podziału regionalnego ChRL* (Warszawa 1975), *System organizacji regionalnej a teoretyczne zagadnienia alokacji wytwórczości w Chinach* (Warszawa 1976).

Magdalena Krupińska – studentka V roku studiów międzynarodowych i politologicznych Uniwersytetu Łódzkiego.

Katarzyna Pejda – absolwentka Zakładu Sinologii na Uniwersytecie Warszawskim (2001 r.). Staże językowe w Pekińskim Uniwersytecie Pedagogicznym (1995/96) i w tajwańskim Mandarin Training Centre (1998/99).

Elżbieta Potocka – politolog, doktorat (1980) na Wydziale Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego, adiunkt w Zakładzie Azji i Pacyfiku – Centrum Badań Azji Wschodniej ISP PAN, Sekretarz Generalny Towarzystwa Azji i Pacyfiku, wykładowca w Szkole Wyższej Psychologii Społecznej i Instytucie Stosunków Międzynarodowych WDiNP UW. Przedmiot badań – polityka zagraniczna nowożytnej Japonii. Kilka lat pobytu w Japonii – badania nad cywilizacją, kulturą i polityką (wiele artykułów publicystycznych). Ważniejsze artykuły: *Militarne i polityczne aspekty przystąpienia Związku Radzieckiego do wojny z Japonią*, *Spór terytorialny – główną przeszkodą w normalizacji stosunków rosyjsko-japońskich*. Współredaktor książki *KOREA – doświadczenia i perspektywy*. Wyd. Adam Marszałek, Toruń 2001.

Jacek Potocki – b. pracownik naukowy Uniwersytetu Łódzkiego oraz Instytutu Współczesnych Stosunków Międzynarodowych na Wydziale Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego, b. wieloletni pracownik Ministerstwa Spraw Zagranicznych, b. dyplomata w Przedstawicielstwie Polski w ONZ w Nowym Jorku, I sekretarz ambasady RP w Tokio. Obecnie stały korespondent japońskich gazet *The Tokyo Shimbun* i *The Chunichi Shimbun* w Europie Środkowej i Wschodniej, korespondent dyplomatyczny *Życia Warszawy* i dziennikarz tygodnika *Wprost*.

Jan Rowiński – sinolog i politolog. Język chiński studiował w Pekinie. Absolwent Instytutu Dyplomatycznego w Pekinie. Doktorat – 1965, habilitacja – 1987. W latach 1960–1968 pracował w Wydziale Chińskim MSZ oraz w Ambasadzie Polskiej w Pekinie; w 1969–1980 – w Polskim Instytucie Spraw Międzynarodowych; 1993–1995 – doradca ministra spraw zagranicznych; 1995–2000 – radca-minister pełnomocny i z-ca ambasadora w ambasadzie RP w Pekinie. Przedmiot zainteresowań badawczych: najnowsze dzieje Chin, historia dyplomacji ChRL, stosunki międzynarodowe na Dalekim Wschodzie. Autor wielu publikacji popularno-

naukowych i naukowych, m.in. *Morze Południowo-Chińskie – region potencjalnego konfliktu w Azji* (Warszawa 1990), *Chiny a Stolica Apostolska* (Warszawa 1991), *The place of East-Central Europe in Japanese foreign policy (post 1945). Lesson for future* (Tokyo 1993).

Bogumił Rychłowski – prof. dr hab. – geograf-ekonomista, dyplomata, politolog. W latach 1959–1979 pracownik UW; 1968–1971 – radca ministra ambasady w Moskwie; 1972–1975 – dyrektor Departamentu Studiów i Programowania MSZ; 1975–1980 – ambasador Polski w Pekinie; 1980–1993 – wicedyrektor PISM, od 1993 – pracownik Akademii Świętokrzyskiej. Autor kilkuset publikacji poświęconych głównie geografii społeczno-gospodarczej Polski i świata, teorii regionalizacji ekonomicznej, problemom bezpieczeństwa międzynarodowego i transformacji geopolitycznej świata.

Bogusław Stanisławski – studia filologii angielskiej na KUL i na Uniwersytecie Warszawskim. Od roku 1957 – wykładowca języka angielskiego w SGPiS, w latach 1966–1981 – w służbie zagranicznej, w roku 1982 podejmuje ponownie pracę dydaktyczną. Od roku 1990 współtworzy polską strukturę Amnesty International, od 1993 r. do października 2001 r. we władzach Stowarzyszenia AI w Polsce, w latach 1999–2001 – prezes AI.

Kazimierz Starzyk – absolwent Wydziału Handlu Zagranicznego SGPiS w Warszawie (obecnie SGH). Doktorat w 1969 r. Obecnie profesor SGH. Kieruje Zakładem Międzynarodowej Współpracy Produkcyjnej. Członek *European Association of Development Institutes*. Problematyka badawcza – handel zagraniczny, rozwój gospodarczy, międzynarodowa integracja i transformacja gospodarcza ChRL. Autor ponad 150 publikacji.

Tytus Sierakowski – student socjologii Uniwersytetu Warszawskiego. Od 1998 r. przebywa w Nankinie, gdzie studiuje język i kulturę chińską.

Karin Tomala – absolwentka sinologii i historii w Uniwersytecie Humboldta, Berlin (1963), doktorat w 1976 r. w Uniwersytecie Warszawskim. Obecnie profesor w Zakładzie Krajów Pozaeuropejskich PAN w Warszawie. Zajmuje się problematyką chińską – polityką ludnościową, pozycją inteligencji, zagadnieniami społeczeństwa obywatelskiego, modernizacją i konfucjanizmem. Ważniejsze

publikacje: *Emigracja chińska w krajach Azji Południowo-Wschodniej. Problemy asymilacji* (Warszawa 1987), *Das chinesische Selbstverständnis und die Frage der Menschenrechte* (Warszawa 1993).

Ta Minh Tuan – absolwent College Języków Obcych w Hanoi (1996), pracował dla Wietnamskiego Komitetu Pokoju (1995–1997). Magisterium z polityki i stosunków międzynarodowych (Szkoła Stosunków Międzynarodowych) oraz Uniwersytet im. Mahatmy Gandhiego w Indiach (1997–1999), obecnie doktorant w Instytucie Studiów Politycznych PAN.

Stanisław Zapaśnik – absolwent filologii polskiej i filozofii UW. Doktorat z filozofii w 1970 roku na UW. Obecnie prof. w instytucie Stosowanych Nauk Społecznych UW. Zajmuje się m.in. kulturą społeczeństw Azji Centralnej oraz stosunkami między państwami obszaru byłego ZSRR a państwami Azji. Autor wielu publikacji, w tym: *Polityka Turcji wobec państw obszaru byłego ZSRR a stosunki z Rosją* (Warszawa 1997), *Wojna w Afganistanie a interesy Rosji w Azji Środkowej* (Warszawa 1988), *Rosja-Chiny. Granice strategicznego partnerstwa* (Warszawa 1998).